

Historisk tilbageblik på Mosebølle Vandværk

Mosebølle Vandværk endte sine dage i 2024 med at forsyne 176 forbrugere, fordelt på sommerhuse og helårsboliger og leverede ca. 7000m³ vand om året.

Men hvordan begyndte det?

På det tidspunkt, da man så småt begyndte udstykning af sommerhusgrunde i Mosebølle Strand, var det almindeligt at alle huse og gårde havde deres egen vandforsyning. Mange steder var det en simpel brønd som var udstyret med en pumpe til håndkraft. Således også da de første sommerhuse på Sommerlystvej og Niels Juulsvej blev etableret omkring ca. 1960.

Nogen havde egen brønd, andre havde allieret sig med naboen og fik gravet en brønd i skellet mellem deres grunde. Spildevand fra husene blev afledt til jorden og der var ikke langt fra spildevandsdræn til brønd. Det var ikke den allerbedste løsning.

Der var et stort sundhedsproblem som skulle løses.

I maj 1966 tog en kreds af beboere på Niels Juulsvej udstykningen initiativ til at stå i spidsen for PROJEKT VANDVÆRK og trommede sammen til en stiftende generalforsamling.

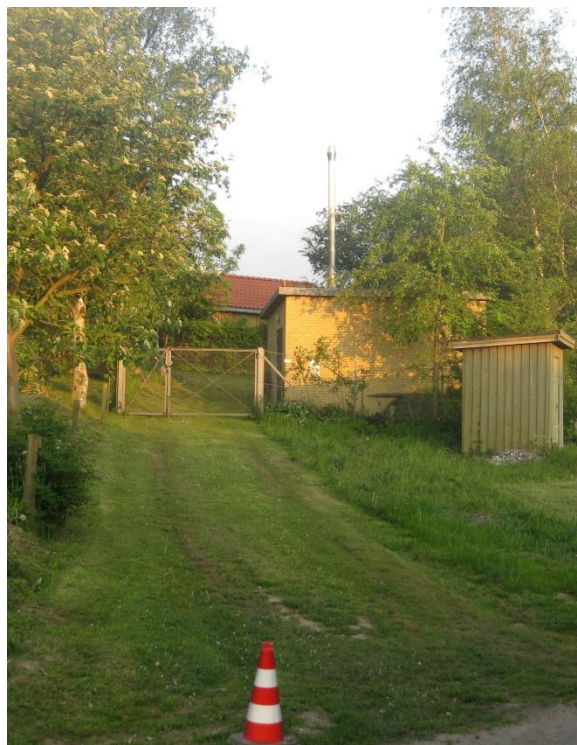
23 ud af 27 parceller var mødt frem. Projektet ville beløbe sig til ca. 75.000kr

Allerede året efter var prisen steget til ca. 85.000kr. Man forudså store problemer, idet man helst ville undgå at optage banklån. Projektet blev alligevel sat i gang.

Ved generalforsamlingen i 1970 var vandværket i store træk færdig og i drift. Man havde købt jord fra 3 omliggende grunde og bygget der. Selve boringen blev etableret ved siden af vandværksbygningen. Nu var der vandforsyning til Niels Juulsvej udstykningen, men vandforbruget var så stort at værket havde svært ved at følge med.

I 1970 blev der indhentet tilbud på rørlægning til at forsyne Sommerlystvej med 25 andelshavere. (Digestykket var ikke "opfundet", men hed dengang også Sommerlystvej). Desuden vedtog man at frasælge noget af vandværksgrunden til m³ a' 15 kr.

Allerede i 1972 havde man den første forurening af vandet, desuden var jernindholdet steget så meget at man tilrådede at filtrere vandet. Der blev indhentet tilbud på at etablere et filtreringsanlæg til 10,000kr. Man besluttede ydermere at der var behov for en ny boring mere, da der var kommet nye forbrugere til.

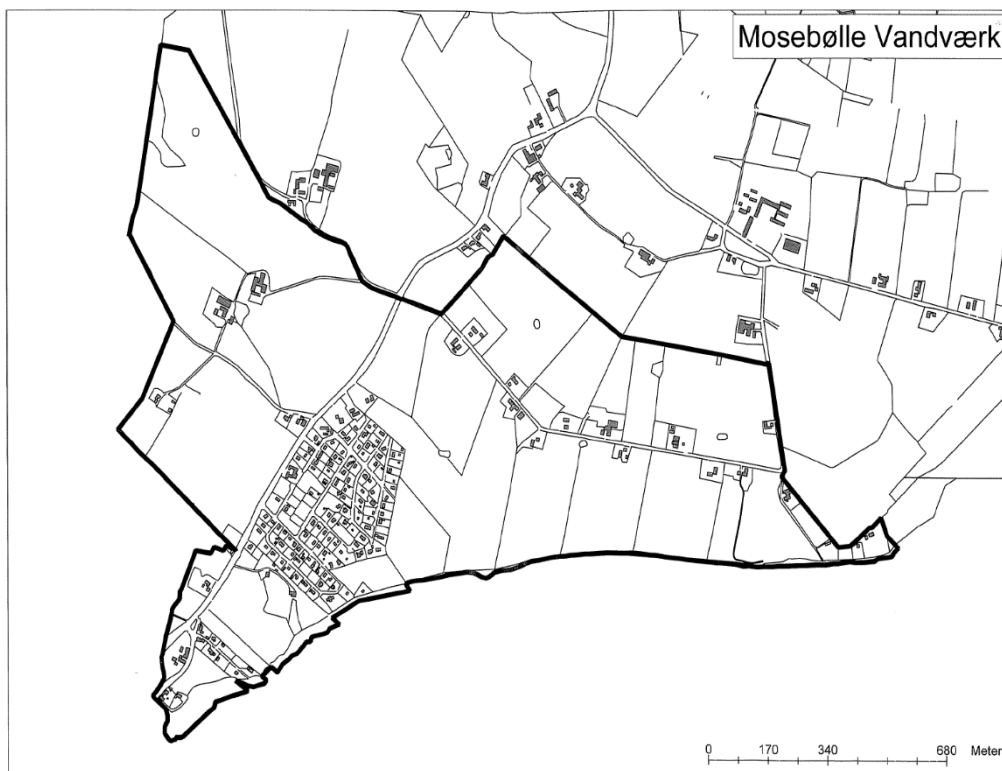
Til en ny boring blev der købt en grund ovre ved Leestrupskoven for enden af Bodevænget og søgt tilladelse til at føre en ledning over markerne

En prøveboring i 1974 gav i 40 m. dybde gav ca. 6000 l i timen og havde en fin vandkvalitet. Desværre resulterede det i at de 2 nærmest liggende gårde fik tørlagt deres brønde!! Det blev indbragt for Landvæsenskommissionen med "et for os gunstigt resultat" som der står i referatet. Dog skulle der til disse 2 gårde føres ledninger på vandværkets regning.

I 1975 begynder det offentlige at blande sig noget mere. Nu er vandindvindingen kommet ind under amterne og de ønsker at føre større kontrol med vandværkerne med hensyn til mængde, forbrug og forsyningsområder. Vandanalyser foretages af levnedsmiddelkontrollen i Næstved og der bliver opsat vandmåler på værket. I maj 1976 noteres, at 4 landejendomme, en helårsejendom samt 2 sommerhuse er tilkoblet. Blandt landejendommene de 2 gårde Bodevænget 2 og Mosebøllevej 1, som boringen har tørlagt.

Allerede i 1975/76 mærker bestyrelsen det offentliges stigende krav. Bestyrelsen ska udarbejde et regulativ, som Fakse Kommune godkender 26/5 1976. Samtidig bliver den nye boring i Bodevænget færdig etableret.

I oktober 1976 pålægger Faxe Kommune os at etablere vandforsyning til Egemosevej og Sivet. Vindbyholt vandværk kunne ikke levere til Egemosevej og Sivet grundet et meget dårligt ledningsnet. En forsyningsledning blev gravet ned i marken mellem Fjordvej og Egemosevej og videre til Sivet.

I 1977 fastlægger Fakse kommunes vand-planlægning vandværkets forsyningsområde fra Egemosevej i nord til campingpladsen i syd (grænsen mellem daværende Fakse og Rønnede kommuner).

Vindbyholt vandværk bliver nu nedlagt og Orup vandværk udvidet. Der tales også om, at der skal etableres forbindelser mellem vandværkerne i kommunen for at kunne afhjælpe en nødsituation

Samme år forhøjes vandafgiften til 175kr. pr. parcel og 225kr. pr. landbrugsejendom halvårlig.

I efteråret 1979 tilsluttes de første 4 parceller på Strandholm. En 75 mm. ledning nedlægges langs Præstøvej.

I 1980 er der 120 andelshavere. 10 års slitage medfører nu store udgifter til driften.

Tindurudstykningsen på Eriks mark, mellem stien fra Niels Juulsvej-Tjørnevænget og Sommerlystvej er så småt ved at komme i gang. Den vil kræve en investering på omkring 62.000 kr. Tindur havde mundtligt lovet et tilskud på 100.000 kr. til en ny boring, men det løb man desværre fra.

1 oktober 1982 er alle de nyudstykkede grunde forsynet med vand.

I 1983 etableres endnu en boring ved skoven for enden af Bodevænget, på en grund som er købt for 12.720 kr.

Der nu 166 aftagere af vand

I 1984 bliver der produceret 12000m³ vand.

Naboerne klager over at værket udsender en meget generende svovllugt fra udluftningen. Man forhøjer aftræksrøret for at lede udluftningen højere op.

Faxe kommune forlanger at begge boringsgrunde bliver indhegnet, men det ”glemte” man vist. Så det blev aldrig ført ud i livet.

Ved generalforsamlingen i 1991 afgår den legendariske formand Arthur Jørgensen (og ikke mindst hans kone Karla) efter 21 år og i 1993 A. Lastrup efter 23 år som bestyrelsesmedlem.

I 1998 forlanger det offentlige regulativ at hver parcel skal have en vandmåler og der graves målerbrønde ned hos alle forbrugere.

I 2008 var der 177 tilsluttede ejendomme. Siden udgik 1 ubebygget grund, hvor der aldrig var etableret målerbrønd, som andelshaver.

Vandværkets funktion er overordentlig kompliceret og det skyldes at vi har et ret avanceret anlæg. Årsagen er at det råvand vi henter op er ” meget aggressivt ”. Råvandet hentes 40 m nede i skrivekridtet. I dette kalklag findes stoffet ammonium som ved iltning omdannes til nitrit, for siden at omdannes til nitrat. Desuden indeholder råvandet metan som er eksplosionsfarligt og svovlbrinte som er stærkt ætsende.

Alt i alt en aggressiv sag.

Derfor foretages der både mekanisk og biologisk rensning, inden vandet sendes ud til forbrug. Faktisk beskriver en rådgiver vores lille vandværk som værende blandt de mest avancerede til vandbehandling i landet.

En risikofaktor, som vi har levet med, er et for højt indhold af fluor. Fluor er et grundstof som er naturligt forekommende i vores undergrund og som i mindre omfang er uskadeligt. Det tilsættes bl.a. i tandpasta. Efterhånden som borerne bliver ældre intensiveres fluoren omkring boringen og så bliver koncentrationen så høj at det overstiger den tilladte grænseværdi på 1,5 mg/l. Det kan renses væk, men det er kompliceret og desværre ikke tilladt.

Faxe Kommune giver i 2010 vandværket et ultimatum. Inden for 3 år skal fluoridtallet bringes ned under max. tilladte værdi på 1,5 mg/l. Der blev i 2011 lavet et forsøg med at hæve borerne.

Desværre lykkedes det ikke at komme fluoridproblematikken til livs.

Fluoridtallet kom lige under 1,5 mg/l, men bestyrelsen troede ikke på at det vare særlig længe.

Samtidig var en renovering af hele det elektriske system nødvendig og en ændring af den måde pumperne styredes på, – der var hyppige fejl som afbrød vandforsyningen

Hvilke mulighederne er der så?

Der er kun 2 mulige løsninger.

Renovere styringen på vandværket og på sigt lave nye borer et andet sted end på de nuværende boringsgrunde eller koble os på et andet vandværk som ikke har tilsvarende problemer.

Disse 2 alternativer blev nøje analyseret med baggrund i økonomi og forsyningssikkerhed.

Resultatet blev at det mest fordelagtige var at vi sluttede os Næstved Kommunes vandforsyning.

Deres nærmeste forsyningsledning ligger kun 120 m fra vores og har kapacitet til at forsyne os.

Orup Vandværk var også inde i billedet som en mulig leverandør, men de havde det samme problem med fluoridtallet.

Der blev udarbejdet forskellige planer for hvordan denne sammenkobling kunne foregå. Hele planen blev fremlagt på generalforsamlingen i juni 2012 og bestyrelsen fik opbakning til at føre den ud i livet. I løbet af sommeren blev arbejdet sendt i udbud til forskellige entreprenører.

I september blev der lagt en ny forsyningsledning vha. styret underboring fra Strandholms nordøstre ende og ned langs/under Præstøvej og koblet på en brønd som NK-Forsyning havde opsat til formålet.

10. oktober 2012 blev vi koblet sammen med NK-Vand og Mosebølle Vandværk som producerende vandværk var en afsluttet historie.

Og dog!

Nogle få dage efter sammenkoblingen skete der et brud på NK-Vands forsyningsledning i Sjolte. På det tidspunkt var vandværket kun standset, men ikke ude af stand til at producere, så vi startede bare op igen og kunne vedligeholde forsyningen i de 3 dage det varede inden der var tryk igen fra NK-Vand.

Det var der vist ingen der bemærkede. Heldig har man vel lov at være.

Efterfølgende skulle så installationerne på vandværket og de 2 borer nedbrydes. Selve grundstykkerne som borerne og vandværket lå på skulle afhændes. Det lykkedes at afhænde alle grundstykkerne til naboer.

Efter at have modtaget vand fra NK-Vand i mange år, må det konstateres at det var den rigtige løsning vi valgte. Der har ikke været problemer med leverancen.

De risici som vi havde forudset der kunne komme, især med vandtrykket, udeblev.

Hos NK- Vand ligger vi yderst på en lang forsyningsledning, så af og til har der været afbrydelser pga. af graveskader på deres forsyningsledning- især mærkede vi det da området omkring Sjolte Strand blev kloakeret.

Vandmålerne som er monteret hos alle aftagere kontrolleres med jævne mellemrum på et akkrediteret laboratorium som er nøjere beskrevet i et regulativ.

I 2014 skulle dette ske igen.

De ældste målere (122 STK.) i vores system blev opsat i 1998, altså for 16 år siden. Det er efter sagkyndiges vurdering en meget høj alder og dette parti skal til kontrol i år. Sandsynligheden for at de ikke består denne ”eksamen” er stor og er det tilfældet skal hele partiet udskiftes. Da en væsentlig del af de resterende partier også har mange år på bagen må vi regne med at der ikke går langt tid før det er deres tur. Vi må altså forvente en større udskiftning. Derfor er det bestyrelsens vurdering at der skal installeres noget mere moderne og fremtidssikret materiel nemlig fjernaflæselige målere.

Det vil gøre det lettere for forbrugerne at de ikke længere skal i brønden for aflæse måleren til nytår. Det vil gøre det lettere for bestyrelsen ikke at skulle aflæse i februar måned hos de forbrugere som ikke selv har aflæst. Det vil gøre det lettere at opspore evt. læk i systemet når vi har konstateret at der er et unormalt forhøjet forbrug. Risiko for tilkalkning vurderes til at være mindre.

Der går 9 år før vi igen skal lave kontrol.

Derfor blev det forelagt på generalforsamlingen i 2014 om vi skulle installere fjernaflæselige målere og det blev besluttet.

Bestyrelsen var på besøg hos Rønnede Vandværk for at høre om deres erfaring vedr. fjernaflæselige vandmålere. De havde gode erfaringer og kunne kun anbefale.

I august – september blev der indkøbt og monteret fjernaflæselige målere hos samtlige aftagere. Det kom til koste ca. 190.000kr, men denne omkostning kunne bæres af vandværkets formue og der skulle således ikke kradses penge ind fra aftagerne.

Aflæsningen , kaldet skraldemandsmodellen, foretages med en lille håndscanner som man kører rundt med i området og derefter indlæses resultatet på en server hos leverandøren Kamstrup, hvor den videre behandling så foregår.

I året 2016 forsyner Mosebølle Vandværk 176 forbrugere fordelt på sommerhuse og helårsboliger og leverer ca. 7000m³ vand om året.

Det er et fald på 5000m³ siden midten af 1980'erne.

Efter vi begyndte at få vandet leveret fra NK-Vand i Næstved blev spørgsmålet om vi stadig skulle bevare MOSEBØLLE VANDVÆRK med en selvstændig bestyrelse, bragt op.

Eller om vi skulle nedlægge Mosebølle Vandværk.

På en generalforsamling drøftede man sagen, og konkluderede at man ville bevare Mosebølle Vandværk.

Men så omkring 2018-19 stykker kom spørgsmålet frem igen og en generalforsamling pålagde bestyrelsen at undersøge om NK-Vand kunne interesseres i at overtage os.

Bestyrelsen fremsendte en forespørgsel, men faktisk først i 2022 kom der brugelige svar. Samtidig orienterede vi Faxe Vandforsyning om hvad vi havde gang i.

Så meldte Faxe Vand sig på banen med et signal om at de da også var interesseret i måske at overtage os. Vi havde over sommeren flere møder, men pludselig gav de udtryk for at de alligevel ikke var interesseret. I starten af 2023 kom der endelig noget konkret fra NK-Vand og det mandede ud i et kontraktforslag.

Nu meldte Faxe Vandforsyning sig pludselig på banen igen og drøftelserne blev genoptaget. Men så fik de kolde fødder en gang til.!!

Samtidig havde vi også kontakt til Orup Vandværk. De viste sig interesserede i et samarbejde og sammen blev der udarbejdet et oplæg til sammenslutning.

Disse 2 oplæg blev præsenteret på en ekstraordinær generalforsamling d. 20 maj 2023 hvor bestyrelsen ønskede mandat til at forhandle en sammenlægning med enten Orup Vand eller NK-Vand.

Hvis bestyrelsen ikke gives dette mandat, fortsætter Mosebølle Vandværk som hidtil med en (ny) bestyrelse. Problemet var at mindst 3 bestyrelsesmedlemmer afgår ved den ordinære generalforsamling 11 juni 2023. Det er svært at få nye folk til at påtage sig bestyrelsesarbejde.

På den ekstraordinære generalforsamling d. 20 maj 2023 mødte kun 39 medlemmer op repræsenterende 37 matrikler.

Valgets oplæg var:

- at kunne stemme om man ønskede sammenlægning med Orup Vandværk eller NK-Forsyning.
- eller ingen af dem ved at stemme blankt og derved tilkendegive at man ønskede at bevare Mosebølle Vandværk.

Der blev således afgivet 37 stemmer som fordelte sig således:

Orup Vandværk	31 stemmer.
NK-Forsyning	1 stemme.
Blanke	5 stemmer

Dermed er Mosebølle Vandværks eksistens afgjort.

Bestyrelsen skal nu blot forhandle en sammenlægningskontrakt på plads med Orup Vandværk.

Men sådan skulle det ikke gå.

Den korte historie er at efter lang tids forhandling med bestyrelsen for Orup Vandværk blev, det i

begyndelsen økonomisk acceptable forhandlingsoplæg fra Orup Vandværk, ændret til et uacceptabelt økonomisk overtagelsesforslag.

Denne nye situation blev forelagt på en ekstraordinær generalforsamling d 28 april 2024 og en ny afstemning blev foretaget.

Sammenlægning med NK-Forsyning. - Sammenlægning med Orup Vandværk eller Fortsættelse som selvstændigt vandværk med nye bestyrelsesmedlemmer.

NK-Vand 52 stemmer.

Orup Vand 0 stemmer.

Mosebølle bestyrelse 4 stemmer.

Blanke 1 stemme

Generalforsamlingen valgte med stor majoritet NK-Vand og gav samtidig bestyrelsen mandat til at forhandle en overdragelseskontrakt færdig.

Arbejdet med at forhandle en kontrakt på plads foregik over sommeren 2024 og 1.oktober 2024 fandt overdragelsen til NK-Vand sted og Mosebølle Vandværk nedlagt som en selvstændig forening.

Der er dog et ” hængeparti. ”

Kontrakten med NK-Vand indebærer tinglysning af en deklaration af forsyningsledninger beliggende på ” Anden mands grund. ” Hidtil har vores forsyningsledninger ligget efter ” gæsteprincippet, ” men det ønskede NK-Vand ændret og det påhviler Mosebølle Bestyrelse.

Dette arbejde blev tilendebragt i april 2025.

Derefter er det endelige økonomiske mellemværende med NK-Vand er afsluttet, bestyrelsens mandat ophørt og Mosebølle Vandværk er definitivt ophørt med at eksistere.

Et kapitel i af en af vores unikke demokratiske traditioner i Danmark, nemlig foreningsretten er afsluttet.

Det kan man beklage, men det er et offer på fremskridtets alter.

Tak for turen.

Svend Wedege

Bestyrelsesmedlem 2000-2025